

BPS

MINISTERSTWO FINANSÓW
DYREKTOR GENERALNY
Tadeusz Wydra
FR4/MB7-2619/RM/06/1167-2619

Warszawa, 10 sierpnia 2006 r.

KANCELARIA SENATU
BIURO PREZYDIALNE
wpłynęło dn. 11.08.06.....
nr. 4313.....podpis.....

Szanowny Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Senatora Jacka Włosowicza podczas 14. posiedzenia Senatu RP w dniu 6 lipca 2006r., pragnę przekazać następujące wyjaśnienia.

Rzeczony oświadczenie dotyczy wątpliwości zaistniałych w związku ze stosowaniem ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 r. o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych (Dz. U. Nr 12, poz. 65).

Na wstępie pragnę nadmienić, iż Polska w latach 1948-71 zawarła 12 układów indemnizacyjnych z rządami państw zachodnich: Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej, Kanadą, Republiką Francuską, Belgią i Wielkim Księstwem Luksemburga, Szwecją, Norwegią, Danią, Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii, Grecją, Holandią, Austrią, Konfederacją Szwajcarską oraz Księstwem Liechtenstein. Na tej podstawie rząd polski przekazał państwom-sygnatariuszom układów globalne kwoty pieniężne na uregulowanie roszczeń odszkodowawczych ich obywateli, których mienie pozostawione w Polsce zostało po wojnie przejęte na rzecz Skarbu Państwa.

Celem zabezpieczenia nabytych w tym trybie uprawnień właścicielskich Skarbu Państwa uchwalona została – wyżej wymieniona - ustawa z dnia 9 kwietnia 1968 r., która zobligowała Ministra Finansów do wydawania decyzji deklaratoryjnych stwierdzających przejście prawa własności nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa. Zatem celem wskazanej ustawy jest wpis uprawnień właścicielskich Skarbu Państwa do ksiąg wieczystych urządzonych dla nieruchomości, za które przyznano odszkodowanie. Jednocześnie należy podkreślić, iż cytowana ustawa wskazuje na „decyzje stwierdzające”. *Ratio legis* przytoczonego zapisu było takie, aby decyzja deklaratoryjna potwierdzała jedynie zaistnienie określonej sytuacji prawnej, nie zmieniając przy tym stosunków prawnych. Ponadto należy nadmienić, iż wydawanie decyzji jest podyktowane ich prawomocnością materialną, co oznacza, że stan prawny potwierdzony tymi decyzjami istnieje niezależnie od podjętych przez organ rozstrzygnięć i nie może być zmieniony poprzez wzruszenie samego aktu. Istnieje on dopóty, dopóki obowiązuje przepis prawa, z którego akt ten wynika.

Wydawanie decyzji deklaratoryjnych nie jest możliwe bez wnikliwego zbadania stanu prawnego nieruchomości, toteż każdorazowo poprzedzone jest analizą dokumentacji zgromadzonej w postępowaniu administracyjnym. Szczególną troską Ministra Finansów jest, aby postępowania te były prowadzone w sposób

rzetelny i skrupulatny, gdyż dotyczą one bardzo istotnej sfery uprawnień, jaką jest prawo własności. Takie działanie jest szczególnie uzasadnione w świetle zapisów Konstytucji, gdzie prawo własności objęto szczególną ochroną. W sytuacji, kiedy beneficjent (lub jego następcy prawni) jest ujawniony w księdze wieczystej, decyzja Ministra Finansów obejmuje jego prawo własności. Niestety, sprawa się komplikuje kiedy nieruchomości, za którą przyznano odszkodowanie, została zbyta na rzecz osób trzecich, które następnie ujawniły swoje prawo w księgach wieczystych urządzonych dla tych nieruchomości. Jest to sytuacja analogiczna do opisanej przez senatora Pana Jacka Włosowicza.

Niemniej jednak dogłębna analiza deklaratoryjnego charakteru rozstrzygnięć Ministra Finansów spowodowała, iż wydaje on decyzje stwierdzające przejście prawa własności na rzecz Skarbu Państwa nawet w przypadku sprzedaży nieruchomości, z uwzględnieniem w sentencji decyzji poprzedniego właściciela – beneficjenta. Działanie takie jest zgodne z obecną linią orzecznictwa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, zgodnie z którą rolą Ministra Finansów jest wydawanie decyzji stwierdzających bez względu na obecny stan faktyczny, przy czym kwestia ujawnienia w księdze wieczystej uprawnień właścicielskich należy do sądów powszechnych (m. in. wyroki WSA: z dnia 16 grudnia 2004 r. sygn. akt IV SA 4224/03, z dnia 30 listopada 2004 r. sygn. akt OSK 338/04, z dnia 30 listopada 2004 r. sygn. akt IV S.A. 3788/02, z dnia 4 marca 2005 r. sygn. akt IV SA 1000-1002/03). Jak stwierdził Sąd w wyroku z dnia 4 marca 2005 r. „(...) *Organ administracji publicznej nie może dokonywać ocen w kwestiach leżących wyłącznie w kompetencjach sądu powszechnego. Zadaniem organu administracji publicznej w określonej kategorii spraw jest natomiast zbadanie zaistnienia przesłanek wydania decyzji administracyjnej o charakterze deklaratoryjnym na podstawie przesłanek wynikających z prawa materialnego.*” Powyższy wyrok wyznacza granice działania Ministra Finansów wskazując tym samym jego rolę jako organu wykonującego ustawę z dnia 9 kwietnia 1968 r. Ocena ze strony Ministra Finansów dobrej lub złej wiary nabywców nieruchomości stanowiłaby niedopuszczalne przekroczenie jego kompetencji.

Jednocześnie należy podkreślić, iż postępowania administracyjne w sprawach sprzedanych nieruchomości są prowadzone na wniosek Prezydenta Miasta Krakowa i stanowią one margines wydawanych decyzji Ministra Finansów, zważywszy na fakt, iż na około 200 decyzji deklaratoryjnych tylko 7 dotyczy stanu faktycznego, w którym nieruchomości została zbyta na rzecz osób trzecich.

W odpowiedzi na zadane pytanie, czy Minister Finansów nadal zamierza naruszać zasady ochrony prawa własności należy podkreślić, iż zaistnienie przesłanek formalnych do wydania decyzji deklaratoryjnej implikuje obowiązek ze strony Ministra Finansów jakim jest wydanie decyzji w takim brzmieniu do jakiego zobligowała go ustawa. Zaniechanie wydania decyzji przez Ministra Finansów w niniejszej sprawie sugerowałoby działanie w ramach uznania administracyjnego, zgodnie z którym norma prawna w swej dyspozycji wyposaża organ w określoną kompetencję, pozostawiając jego uznaniu skorzystanie z niej w konkretnym przypadku, a takiego rozwiązania niewątpliwie ustawa z dnia 9 kwietnia 1968 r. nie dopuszcza. Dlatego też Minister Finansów w sytuacji przyznanego odszkodowania ma obowiązek pozytywnie rozpatrzyć wniosek o wydane decyzji deklaratoryjnej.

Jak już wcześniej zostało wskazane ustawa z dnia 9 kwietnia 1968 r. zobowiązuje Ministra Finansów do wydawania decyzji stwierdzających przejście na rzecz Skarbu Państwa prawa własności nieruchomości, za które wypłacono odszkodowanie na podstawie układów indemnizacyjnych, niemniej jednak Minister Finansów mając świadomość, iż działania na podstawie powyższej ustawy mogą być uznane jako wkraczające w sferę uprawnień właścicielskich osób, które nabyły

nieruchomość od beneficjentów układów lub ich spadkobierców, zwrócił się z prośbą o opinię w tej kwestii do Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa i w obecnej chwili oczekuje na jej stanowisko w tym zakresie.

Mam nadzieję, że powyższe wyjaśnienia przybliżą rzeczoną materię i stanowią dostateczne potwierdzenie faktu, iż działania Ministra Finansów nie wykraczają poza kompetencje wyznaczone ustawą z dnia 9 kwietnia 1968 r. o *dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych*, w związku z czym nie dopuszcza się on naruszeń zasady ochrony prawa własności i lekceważenia rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych.

2 powierzenie
Tadeusz Wydra